

JUBILEJNÁ KATECHÉZA

Január

PUTUJME K POČIATKOM

Jubilejný rok je rok zasvätený Bohu, je to svätý rok. Názov pochádza z hudobného nástroja, ktorý sa v Starom zákone používal pri oznámení jeho začiatku: baraní roh, hebrejsky *jobel*. Jeho zvuk oznamoval aj deň zmierenia: *Yom kippur*. O jubilejnom roku čítame v 25. kapitole knihy Levitikus. Mojžišov zákon predpisoval, aby sa v tomto roku pôda, ktorej jediným vlastníkom bol Boh, vrátila pôvodnému majiteľovi, a aby otroci získali späť slobodu a mohli sa vrátiť k svojej rodine. Bol to rok, kedy sa mal obnoviť vzťah človeka k Bohu, medzi ľuďmi navzájom a k celému stvoreniu. Slovanami proroka Izaiáša máme v evanjeliu podľa Lukáša zachytené poslanie Ježiša ako toho, kto prišiel ohlásiť Pánov milostivý rok. A nielen to, Ježišov život, smrť a zmŕtvychvstanie sa stali naplnením proroctva: On nás oslobodil z otroctva hriechu a smrti, On nám prinavrátil slobodu Božích detí, On nás uzdravil, zachránil. Túto spásu, tento život v plnosti ohlasuje a ponúka Cirkev celému ľudstvu začínajúcim Jubilejným rokom 2025. Vlastne môžeme povedať že sám Ježiš je naplnením Jubilea. Ak chceme dobre prežiť tento svätý jubilejný rok, je treba vykročiť k Ježišovi a hľadať spôsoby ako sa s ním zjednotiť. Preto máme ako motto v našej diecéze: „**Nech nám záleží na jednote s Ježišom, aby sme boli stále pútnikmi nádeje.**“

PÚTNICI NÁDEJE – ZAČIATOK PUTOVANIA

Začiatkom púte nádeje je pre každého kresťana krstný prameň, kde sa nám po prvýkrát otvorila brána do života, teda „brána nádeje“, ktorou je sám Kristus. V krste sme boli oslobodení od dedičného hriechu a dostali sme účasť na Božom živote. Krst nás zjednocuje s Ježišom, s jeho životom a tajomstvom. Kristova pečať, ktorou sme boli poznačení, je vnútorným uschopením a výzvou k účasti na uskutočňovaní života a poslania Ježiša Krista. Krst je teda začiatkom niečoho nového, začiatkom novej cesty, nového života. Aj preto sa dospelí katechumeni dlho, niekedy až roky, pripravovali na prijatie tejto sviatosti, pretože to so sebou prinášalo nový spôsob života. Mali sa naučiť základným pravdám viery, aby mohli zmeniť aj svoj predchádzajúci spôsob života a žiť podľa kresťanskej viery a morálky.

Zároveň sme sa krstom stali členmi spoločenstva Cirkvi. Boh vo svojom pláne myslel na Cirkev ako na nástroj spojenia medzi ním a celým ľudstvom a ako prostriedok jednoty ľudí navzájom. Spoločenstvo Cirkvi má za úlohu pomáhať ľuďom, aby svedčili o Bohu v prostredí v ktorom žijú. Svätý apoštol Peter Cirkev opisuje ako: „... *vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud určený na vlastníctvo, aby ste zvestovali slávne skutky toho, ktorý vás z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla* (porov. 1 Pt 2, 9). A v tej istej kapitole svojho listu vyzýva pokrstených k čnostnému príkladnému životu a oslovuje ich takto: „*Milovaní, prosím vás ako cudzincov a pútnikov...*“ Áno, každý pokrstený sa stáva pútnikom a zároveň svedkom na ceste z cudziny do nebeského domova.

Umiestnenie jubilejného kríža v našich katedrálach v blízkosti krstiteľnice je symbolom, že od okamihu nášho krstu, od chvíle prijatia do Cirkvi, kráčame v nasledovaní Krista po krížovej ceste, ale ako pútnici nádeje v ústrety večnému životu. Naša cesta viery má rôzne úseky – niekedy vedie po rovine, kedy vidíme horizont a kráča sa nám zľahka a radostne, inokedy je náročná, kamenistá, ale môže sa stať aj

vysokohorskou túrou, úzkym chodníkom, kedy je dobré mať pri sebe horského vodcu, ktorý pozná úskalia a nebezpečenstvá. Našu nádej nevkladáme do ľudí, našou nádejou je Boh, ale On sám nám posielal pomoc v osobe pastierov, kňazov, ľudí, ktorí už prešli kus duchovnej cesty a môžu sa s nami podeliť so svedectvom nádeje. Rovnako je každý z nás poslaný podeliť sa o skúsenosť viery s druhými, ktorí možno ešte robia len prvé kroky, alebo sa musia odniekiaľ vrátiť na tú správnu cestu. Aby sme mohli na ceste ponúknuť druhým živú vodu z prameňa spásy, potrebujeme sa aj my sami navrátiť k prameňom nášho kresťanského života – ku krstnému prameňu, kde to všetko začalo. A tak možno k putovaniu do jubilejných chrámov, či do Ríma k svätým bránam, môžeme pridať aj putovanie ku krstiteľnici v kostole, kde sme boli pokrstení. Dotknime sa miesta odkiaľ pramení naše znovuzrodenie a prosíme o obnovu našej viery v každodennom živote, aby sme boli nositeľmi nádeje pre druhých.

Pápež v bule o vyhlásení riadneho jubilejného roka *Nádej nezahanbuje* vyzdvihuje zmysel krstu aj v pohľade na utrpenie a smrť našich najbližších: „Kresťanská nádej spočíva práve v tomto: tvárou v tvár smrti, keď sa zdá, že sa všetko končí, nadobúdame istotu, že vďaka Kristovi, vďaka jeho milosti, ktorú nám odovzdal v krste, „život sa neodníma, iba mení“, a to navždy. V krste sme totiž pochovaní spolu s Kristom a v ňom, Vzkriesenom, dostávame dar nového života, ktorý rúca múr smrti a robí z neho prechod do večnosti. A ak zoči-voči smrti, bolestnému odlúčeniu, ktoré nás núti opustiť tých najmilších, nie sú dovolené prázdne reči, jubileum nám ponúka príležitosť s nesmiernou vďačnosťou znovu objaviť dar tohto nového života, ktorý sme dostali v krste a ktorý je schopný premeniť drámu smrti. V kontexte jubilea je dôležité si pripomenúť, ako sa toto tajomstvo chápalo od prvých storočí šírenia viery. Kresťania napríklad dlho stavali krstiteľnicu v osemuholníkovom tvare a aj dnes môžeme obdivovať mnohé starobylé krstiteľnice, ktoré si zachovali tento tvar, ako napríklad v Ríme v Bazilike sv. Jána v Lateráne. Táto skutočnosť naznačuje, že v krstiteľnici sa otvára ôsmy deň, deň vzkriesenia, ktorý presahuje bežný týždenný rytmus plynutia času, a tak otvára kolobeh času pre dimenziu večnosti, pre život, trvajúci naveky: to je cieľ, ku ktorému na našej pozemskej púti smerujeme (porov. Rim 6, 22)“ (NN, 20).

PRVÍ PÚTNICI KU KRISTOVI – TRAJA KRÁLI

Slávnosť Zjavenia Pána nás vedie nielen k uvažovaniu o zjavení sa Ježiša ako Spasiteľa národov, ale aj o pútnickej ceste, ktorou prešli Traja králi a o nádeji, ktorú nám ich príklad prináša. Traja mudrci z východu boli pútnikmi, ktorí na ceste za pravdou a svetlom prekonali mnohé prekážky. Už samotná cesta musela byť pre nich niečím výnimočným. Veď zanechali pohodlie svojich domovov, materiálne bohatstvo, ktorým oplývali (čo sa zrkadlí aj na ich daroch), vydali sa do neznámej krajiny, bez predšej skúsenosti, teda do neistoty, s ľuďmi, ktorých spájala len spoločná túžba po pravde. V diele zo 14. storočia nazvanom *Historia Trium Regum* (Dejiny troch kráľov) sa píše, že pochádzali: z Indie, Perzie a Chaldey, čo je dnešný Irak. Na putovanie sa vybrali každý samostatne a stretli sa na ceste do Jeruzalema. Vieme si predstaviť, že keď sa stretli, vymenili si skúsenosti, poznanie, ktoré získali pozorovaním a premýšľaním, čím sa navzájom utužili v nádeji, že znamenie, ktoré nasledovali – hviezda (ktorá, ako už dnes vieme, vznikla konšteláciou planét) – ich privedie do cieľa. Ich cesta nebola len fyzickou púťou, ale duchovným putovaním k Spasiteľovi. Možno znamenie žiarivej hviezdy spozorovali viacerí, ale na cestu sa vydali len títo traja a ich sprievod.

Traja králi nás učia, čo znamená byť pútnikmi nádeje. Na ich ceste určite nechýbali ťažkosti, prechádzali neznámymi krajinami, čelili nejasnostiam, nasledovali len Božie znamenie – hviezdu, ktorá, ako to naznačuje evanjelium podľa Matúša, nebola stále rovnako jasne viditeľná. Inak by nezašli do Jeruzalema, kde ich reakcia ľudí okolo Herodesa ešte viac znepokojila a možno začali aj pochybovať, či si správne vysvetlili to, čo videli. Ako bolo možné, že tu nikto nečakal narodenie veľkého kráľa Izraela? No i napriek všetkému, čo ich postretlo, nestratili nádej. Blahoslavená Anna Katarína Emmerichová vidí, že v najväčšej neistote „zamĺkli a začali sa modliť. Čoskoro pocítili ako v nich rastie odvaha a povedali si: Ten, kto nás skrze hviezdu viedol, ten nás privedie aj šťastne domov.“ Podľa slov evanjelistu Matúša sa nesmierne zaradovali, keď znova uvideli hviezdu, ako ide pred nimi až po miesto, kde bolo dieťa (porov. Mt 1, 9-10).

Ich putovanie nám pripomína, že nádej nie je pasívna. Ako povedal pápež vo Svätú noc: „A to je naša úloha: pretaviť nádej do rôznych životných situácií. Pretože kresťanská nádej nespočíva v pasívnom čakaní na šťastný koniec, nie je to happy end ako vo filme, ale dostali sme Pánov prísľub, ktorý treba prijať tu a teraz, na tejto zemi, ktorá trpí a stoná.“

Traja mudrci z východu nezostali stáť, nevrátili sa z pol cesty, nezmenili destináciu, nezľakli sa Herodesa a jeho pretváranky, ale v modlitbe načerpali novú odvahu, pretože sa tak veľmi chceli stretnúť s Ježišom v náručí jeho Matky, v prítomnosti sv. Jozefa.

Kardinál Joachim Meisner, ktorý bol dlhé roky kolínskym arcibiskupom, na mieste, kde sa dnes nachádzajú relikvie svätých Troch kráľov, v jednom príhovore povedal: „Predstavujem si to tak, že traja mudrci boli natoľko zahalení ťažkosťami života, že už nevideli hviezdu, ktorá nad nimi stále žiarila. Som tiež presvedčený, že spočiatku to bol pravdepodobne len jeden z nich, komu bolo dané preraziť oblak mrákavy nad sebou a opäť uvidieť hviezdu. A potom dokázal otvoriť oči svojich dvoch spoločníkov a aj oni uvideli hviezdu a ich srdcia sa otvorili radosti. Aké šťastie, že spolu putovali viacero, takže prostredníctvom jedného z nich mohli aj ostatní opäť uvidieť svetlo hviezdy, a všetci boli naplnení veľkou radosťou.“

Nádej znamená nevzdať sa navzdory prekážkam, keď ide o to stretnúť Ježiša a nechať sa ním premeniť. Nemôžeme sa stať skutočnými pútnikmi nádeje, ak nedovolíme, aby stretnutie s Ježišom premenilo naše srdcia.

Vyprosujme si v tomto mesiaci od svätých Troch kráľov, ktorí ako prví pohanovia prišli k Mesiášovi, aby sme sa nevzdávali, keď prechádzame ťažkosťami, alebo nejasnosťami našej viery. Prosme, aby sme nezostali stáť, ale pokračovali v hľadaní svetla, pravdy, lásky. Blahoslavená Anna Katarína Emmerichová tiež videla, že mudrci, ktorí často pozorovali súhvezdia, raz uvideli hviezdu, kométu, ktorá sa pred ich zrakmi otvorila a zjavila sa im nádherná Panna so žiarivým dieťaťom. Áno, našou hviezdou nádeje je Mária, ktorá nás sprevádza od krstného prameňa na každom kroku nášho pozemského života až do večnosti. Ona je ranná hviezda, ktorá zostáva viditeľná až dovtedy, kým sa celkom nerozplynie tma a nesvitne nám Slnko spravodlivosti.

Prosme ich za všetkých, ktorí ešte nepoznajú Ježiša, aby počas tohto roka stretli svedka nádeje, ktorý im svojím životom ukáže krásu kresťanskej viery. Aj dnes žije vo svete mnoho nepokrstených a neveriacich, ktorí ale túžia po spravodlivosti, pravde, svetle a láske. Je na nás, aby sme im ukázali cestu. Aby sme sa aj my, spolu s Máriou, stali malými hviezdami, ktoré budú osvecovať životy druhých. Každé dobré slovo, každé prijatie druhého človeka, podanie pomocnej ruky, je vyžarovaním našej jednoty s Ježišom. Ako sa píše v bule *Nádej nezahanbuje*: „Áno, musíme ‚oplyvať nádejou‘ (porov. Rim 15, 13), aby sme dôveryhodne svedčili o viere a láske, ktoré nosíme v srdci; aby viera bola radosť, láska nadšená; aby každý dokázal darovať hoci len úsmev, gesto priateľstva, bratský pohľad, úprimné vypočutie, nezištnú službu s vedomím, že v Ježišovom Duchu sa pre tých, ktorí ich prijímajú, môžu stať plodným semenom nádeje“ (NN, 18).

SVÄTÝ KRÁĽ ĽUDOVÍT (1214-1270)

Niektorí historici nazývajú sv. Ľudovíta IX. mníchom, rytierom a kráľom v jednej osobe. Už ako 12-ročný sa stal kráľom, ale do jeho plnoletosti vládla jeho matka sv. Blanka. S manželkou Margitou Provensálskou mali 11 detí. Vynikal veľkou zbožnosťou a nevšednou askézou. V roku 1257 založil v Paríži univerzitu Sorbonu. Denne poskytoval jedlo 120 chudobným, pričom niektorých obsluhoval on sám osobne. V snahe oslobodiť Palestínu podnikol dve výpravy do Svätej zeme. Pri druhej výprave vypukol mor a sv. Ľudovít sa tiež stal jeho obeťou. Pochovaný je v Paríži.

Tento vládca často hovorieval: „*Malá hradná kaplnka, v ktorej ma pokrstili, znamená pre mňa viac ako skvostný dóm v Reimse, kde ma korunovali za kráľa. Pýtate sa prečo? Pretože pri krste som sa stal Božím dieťaťom, a to je omnoho viac ako kráľovská hodnosť.*“

BL. TITUS ZEMAN – PÚTNIK DO NEBA

Dar nového života, ktorý sme dostali v krste, mení pohľad na najťažší dôsledok hriechu – a tým je smrť. Ako píše pápež v bule o jubilejnom roku: „Najpresvedčivejšie svedectvo o tejto nádeji nám ponúkajú mučeníci, ktorí boli pevní vo viere v zmŕtvychvstalého Krista a dokázali sa zriecť vlastného života tu na zemi, aby nezradili svojho Pána. Existovali vo všetkých obdobiach – a možno je ich teraz ešte viac ako kedykoľvek predtým – a sú to vyznávači života, ktorý sa nekončí. Musíme si uchovať ich svedectvo, aby naša nádej bola plodná.“ Takýmto svedkom našich čias je blahoslavený Titus Zeman.

Pred 110 rokmi (v roku 1915) sa narodil salezián Titus Zeman, prvý slovenský blahoslavený kňaz mučeník. Vo veku 54 rokov zomrel na následky mučenia a väzenia. Pretože pomáhal mladým bohoslovcom dostať sa do zahraničia a tam doštudovať za kňazov, komunistický režim ho mučil a väznil 13 rokov. Aj posledné štyri roky života na podmienenej slobode bol neustále sledovaný.

V dátumoch narodenia a smrti Titusa Zemana vidíme aj prepojenie so sviatkom Troch kráľov: Don Titus sa narodil 4. a zomrel 8. januára a v strede medzi týmito dvoma dátumami je slávnosť Zjavenia Pána. Celý jeho život sa dá pripodobniť obrazu putovania mudrcov od východu, ktorí boli ochotní riskovať, hľadať, aj všetko zanechať, aby našli Mesiáša. Don Titus touto cestou prešiel a aj iným pomáhal sa na ňu vydať. Ako traja mudrci priniesli zlato, kadidlo a myrhu, aj on priniesol Bohu dary: dar svojho života, dar modlitby i dar utrpenia. Nech nám blahoslavený don Titus pomáha nasmerovať naše cesty ku Kristovi v ochote zanechať nielen pohodlie, ale aj to, čo nám je možno vzácne a milé, aby sme sa mu celkom darovali a On sa daroval nám!

KONKRÉTNE KROKY

1. Traja svätí králi sa stali svedkami nádeje pre mnohých, keď v ich domovine rozprávali o svojich skúsenostiach cesty a o svojom veľkom životnom stretnutí so Svätou rodinou: Ježišom, Máriou a Jozefom. Nech je aj každé naše stretnutie s Ježišom natoľko intenzívne a živé – vo sv. prijímaní, v modlitbe, vo sviatosti zmierenia, v službe – že sa Ježiš v nás stane priťažlivým pre druhých. Dobře využime každú príležitosť skutočne sa stretnúť so živým Ježišom! Myslime tiež na to, že ku každému kráľovi ale k pápežovi je potrebné dostať audienciu. Ku Kráľovi kráľov netreba čakať na pozvanie, na udelenie audiencie, ale máme k nemu vždy voľný prístup – vždy na nás čaká!

2. Traja mudrci z východu sú prvotiny pohanov túžiacich spoznať Spasiteľa sveta. Modlime sa v tomto mesiaci za požehnanie misijnej činnosti Cirkvi a za obrátenie tých, ktorí ešte nepoznajú Božiu lásku.

3. Sv. Pavol píše: „*Krstom sme teda s ním boli pochovaní v smrť, aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych Otcovou slávou, aj my žili novým životom. Lebo ak sme s ním zrástli a stali sa mu podobnými v smrti, tak mu budeme podobní aj v zmŕtvychvstaní. Veď vieme, že náš starý človek bol s ním ukrižovaný, aby bolo hriešne telo zničené, aby sme už neotročili hriechu*“ (Rim 6, 4-6). Ak máme možnosť, zadovážme si malý jubilejný kríž a umiestnime ho doma na viditeľné miesto, aby nám pripomínal náš krst. Aby sme v pohľade na tento kríž čerpali silu prekonávať pokušenie a hriech a z krstnej milosti žili novým životom.

4. Počas tohto mesiaca, kedy slávime Zjavenie Pána a ako príklad svedkov nádeje si berieme sv. Troch kráľov, môžeme ako predsavzatie si každé ráno pripomenúť a uvedomiť, že nás čaká „hľadanie Ježiša“ v osobách a udalostiach dňa a zároveň poslanie „byť hviezdou“ a ukazovať smer k nemu aj spolupútnikom na ceste.